

Antonina Żabińska

Antonina Żabińska (z domu Erdman) urodziła się w 1908 roku w Petersburgu. Dzieciństwo spędziła w Rosji, gdzie pracował jej ojciec, Antoni Erdman – inżynier kolejnictwa. Gdy była dzieckiem, straciła rodziców – matka zmarła na gruźlicę, a ojciec został zamordowany za przynależność do elity intelektualnej. Opiekę nad Antoniną przejęła ciotka, z którą przeniosła się do Polski. W Warszawie podjęła naukę języków obcych i malarstwa. Zdała na archiwistykę i pracowała w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, gdzie poznała swojego przyszłego męża – Jana Żabińskiego, dyrektora Warszawskiego Ogrodu Zoologicznego. Małżeństwo doczekało się dwójki dzieci – syna Ryszarda, nazywanego Rysiem (ur. w 1932 roku) oraz córki Teresy (ur. w 1944 roku).

Żabińscy podczas II wojny światowej ukrywali Żydów w swojej willi zwanej „Domem pod Zwariowaną Gwiazdą” na terenie warszawskiego ZOO. Miejsce to stało się schronieniem m.in. dla Magdaleny Gross czy Racheli Auerbach. Gdy do domu zbliżali się niemieccy oficerowie, Antonina Żabińska grała na fortepianie fragment operetki *Piękna Helena* Jacquesa Offenbacha – był to sygnał dla domowników do natychmiastowego ukrycia się w piwnicy. Na znak opuszczenia willi przez Niemców Żabińska grała utwory Fryderyka Chopina. Niekiedy jako schronienia używano pustych klatek po zwierzętach, które zostały zabite w pierwszych dniach okupacji przez hitlerowców. Na terenie ZOO znajdowały się także wejścia do kanałów służących jako droga ucieczki. Antonina Żabińska należała do „Żegoty”. W 1965 roku wraz z mężem otrzymała tytuł Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. W 1980 roku małżeństwo Żabińskich pośmiertnie odznaczono Krzyżami Komandorskimi Orderu Odrodzenia Polski⁶⁹ – jest to drugie pod względem starszeństwa odznaczenie cywilne, zaraz po Orderze Orła Białego. Antonina Żabińska zajmowała się odrzuconymi przez matki zwierzęcymi noworodkami, a związane z nimi historie przenosiła do swoich książek. Była również pisarką. W 1968 roku ukazał się zbiór jej wspomnień *Ludzie i zwierzęta* – świadectwo przeżyć wojennych, codziennego życia w willi wraz z jej licznymi mieszkańcami. Żabińska w poruszający sposób przedstawiła okupacyjne historie dewastacji warszawskiego ogrodu zoologicznego, jego odbudowy i przywrócenia w nim życia, który to proces trwał wiele lat. Ich dom pozostawał schronieniem dla ludzi, a także wielu zwierząt. Antonina Żabińska jest dla mnie symbolem nadzwyczajnej odwagi i poświęcenia, połączonego z wrażliwością i opiekuńczością. Jej postać jest przykładem zaangażowania społecznego. Posiadała wyjątkową intuicję oraz wrażliwość względem zwierząt i ludzi.

Czytała: Barbara Pawlak

Tekst: Barbara Pawlak, Radosław Sykuła